

Tednik Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 23.

V Ljubljani, 8. rženega cveta 1906.

XLVI. leto.

»Učiteljski Tovariš« izhaja vsak petek. Ako je na ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrt leta 2 K. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo »Učiteljskega Tovariša« v Idriji. Naročnino prejema Francišek Ōrnagoj, nadučitelj v Ljubljani (Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Oglasi in poslanice stanejo za stran 30 K, pol strani 16 K, 1/8 strani 10 K, 1/4 strani 8 K, 1/8 strani 4 K; manjši inserati po 30 h petit-vrsta. Večkratno objavlanje po dogovoru. Priloge poleg poštne 6 K.

Vsebina: XVIII. glavna skupščina »Zaveze«. — Naš denarni zavod. — Korak naprej! — Podaljšanje šolskih počitnic. — Glavne počitnice na Štajerskem. — Začetek in konec mojega učiteljstva. — Iz naše organizacije. — Književnost in umetnost. — Vestnik. — Listnica uredništva. — Uradni razpisi učiteljskih služb. — Inserati.

XVIII. glavna skupščina „Zaveze“.

Letos smo zborovali v Šoštanju. Pohiteli smo tja od vseh strani slovenskih pokrajin, da se udeležimo zborovanj svojega parlamenta. Bilo nas je okrog 300 učiteljic in učiteljev. Združila nas je stanovska zavednost, medsebojna ljubezen in skrb za povzdigo našega stanu in šolstva.

Vsa zborovanja so bila zanimiva, vse debate živahne in stvarne. Zborovalci in zborovalke so dokazali, da so se na skupščino resno pripravljali, da so prišli v Šoštanj delati. Tako je bil naš praznik obenem dan dela, resnega in poštenega, ki je dokaz, da naši neprijatelji lažejo, ko trde, da ni naprednemu učiteljstvu nič do stanovskih vprašanj, nego da jim je vse samo prazna liberalna politika.

Zborovanje se je začelo in završilo v najlepšem redu in natančno po določenem programu. Vladala je in vodila našo skupščino vzorna stanovska disciplina, ki je neomajni temelj naši krasni organizaciji.

V nastopnem podajamo o XVIII. glavni skupščini »Zaveze« kolikor mogoče natančno poročilo.

Sprejem.

Dne 2. junija smo se ob 1. uri popoldne pripeljali v Šoštanj. Deževalo je, kakor bi se odtrgal oblak. Vkljub temu se je zbralo na kolodvoru mnogo odličnega občinstva s pripravljanim odborom in z narodno godbo, ki je ob prihodu vlaka zaigrala »Naprej«. Skupščinarji so izstopili iz voz in se razvrstili ob pripravljalem odboru. V njega imenu jih je pozdravil častni njegov predsednik, g. dež. poslanec in tvorničar gospod Ivan Vošnjak. V navdušenih besedah je pozdravljal zastopnike in zastopnice slovenskega učiteljstva, ki jim je zaklical presrčen »Dobro došli!«

Zahvalil se je »Zavezin« predsednik, tov. L. Jelenc, ki je izrazil odkrito veselje in iskreno zahvalo nad lepim, bratskim sprejemom.

Potem so skupščinarji z godbo na čelu odkorakali v hotel »Avstrija«. Tam nas je pričakovalo ljubeznjivo šoštansko narodno ženstvo, ki nas je obsipalo s šopki. Tamkaj sta nas pozdravila v imenu narodnih društev in čitalnice g. odvetnik dr. Mayer, v imenu okrajnega zastopa pa njega

načelnik, g. Vinko Ježovnik. Za pozdrave se je zahvalil zopet tovariš Jelenc.

Pripravljalni odbor nam je potem odkazal stanovanja. Pri obedu je svirala narodna godba. Z mnogih hiš so vihrale zastave. Zavladalo je veselo razpoloženje, ki so ga povzročili prelepi sprejem in iskrene simpatije vrlih šoštanskih rodoljubov.

Seja upravnega odbora.

O 3. se je sešel upravni odbor »Zaveze« k seji, ki je trajala do 6. ure. Upravni odbor je redigiral razna poročila za zborovanje delegacije in za glavno zborovanje ter se razgovarjal o mnogih važnih zadevah, ki jih bo izvesti v povzdigo in napredek našega šolstva. Pred vsem je izrekel upravni odbor neomejno zaupanje svojemu predsedniku, tovarišu Jelencu.

Zborovanje delegacije.

Takoj po seji upravnega odbora se je začelo zborovanje delegacije v dvorani hotela »Avstrija«.

Ko je stopil na oder, kjer je bil zbran upravni odbor, predsednik Jelenc, ga je delegacija pozdravila z dolgotrajnim, burnim ploskanjem.

Nagovor predsednikov.

Predsednik L. Jelenc:

Slavna delegacija!

Na poziv upravnega odbora »Zaveze avstrijskih jugoslovanskih učiteljskih društev« ste se zbrali nocoj v prijaznem Šoštanju k XVIII. delegacijski seji. Vaša društva, cenjeni delegati in delegatnje, so Vas poslala tu sem, da položijo vodstvo in upravni odbor račun o svojem delovanju od zadnje delegacijske seje, ki je bila dne 14. avgusta l. l. v Pulju.

Poročilo o delovanju Vam poda »Zavezin« tajnik. Vodstvo in upravni odbor pričakuje, da izrečete o vsem, kar smo ukrenili, odkrito svojo sodbo. Pravične in odkrite kritike se ne bojimo; vspodbudila nas bo k intenzivnejšemu in vztrajnejšemu delu. (Dobro!)

Vaša društva pa Vas niso poslala k delegacijski seji samo zato, da čujete in odobrite ali zavrnete razna poročila. Tvoja naloga, cenjena delegacija, je mnogo važnejša, za našo organizacijo vitalnega pomena. Poudarjal sem že lansko leto pri delegacijski seji v Pulju, da je »Zavezina« delegacija posredovateljica med »Zavezo« in njenimi društvi, ki mora skrbeti za to, da so ti člani naše organizacije vedno v najtesnejši zvezi. Smatramo se kot ena družina, ki si podaja roko v tesno zvezo preko mej okrajev in dežel. Kar teži in duši učitelja v kršni Istri, naj čuti učitelj tod okrog. Kjer najbolj teptajo učiteljstvu pravice, tja hitimo najprej na pomoč. Tako bomo delali vsi za enega in eden za vse. (Ploskanje)

Učiteljska društva morajo podpirati vsako koristno učiteljsko organizacijo. Žal, da se to ne godi vedno! Učiteljstvo si je ustanovilo v Ljubljani »Hranilnico in posojilnico Učiteljskega konvikta«. In koliko »Zavezinih« društev je, ki podpirajo ta naš denarni zavod s tem, da so vzela kak delež? Srce me boli, povedati resnico, da je samo 8 »Zavezinih« društev pristopilo k »Hranilnici in posojilnici« z 11 deleži. To je žalosten pojav naše zavednosti. (Res!)

Ustanovili smo letos »Učiteljsko tiskovno društvo, registrovano zadrugo z omejeno zavezo.« Glavni namen tega društva je, da ustanovi lastno tiskarno, kar se mu posreči v kratkem času. Od Vas, velečlenjeni delegati in delegatkinje, je prav zelo odvisen uspeh in razvoj tega našega podjetja: Zato ga Vam toplo polagam na srce. Vsako »Zavezino« društvo naj postane član »Učiteljskega tiskovnega društva«, vsak posameznik teh društev naj ga podpira po svojih najboljših močeh. Upravni svet se ozira pri svojem težavnem in odgovornem delu z zaupanjem v Vas. Prosim Vas, bodite tolmači mojih želja v svojih društvih in prepričan sem, da bodo slišali Vaš glas! (Dobro!)

Od zadnje delegacijske seje lanskega leta v Pulju je izstopilo iz »Zaveze« »Učiteljsko društvo kotara Volosko«. Vsled soglasnega sklepa glavne skupščine v Mihotičima dne 17. aprila t. l. se je razšlo društvo. Poročalo se mi je, da hočejo člani pristopiti »Učiteljskemu društvu, Narodna Prosvjeta« v Pazinu. Prejšnja leta je bilo »Učiteljsko društvo kotara Volosko« jako delavno, zadnja leta pa je spalo, ker se člani niso udeleževali zborovanj, in »Narodna Prosvjeta« se ne bo okrepila z njimi. Bolje bi bilo, da preosnujejo istrsko-hrvaški tovariši »Narodno Prosvjeto« v zvezo istrsko-hrvaških učiteljskih društev, a bi ne smeli ubijati obstoječih društev. Vidi se, da naši istrsko-hrvaški tovariši ne pojmiyo važnosti velike in močne organizacije. (Tako je!)

Zapustilo nas je »Učiteljsko društvo kotara Volosko«, a ustanovilo novo za Trst in okolico, pristopilo k »Zavezi« ter nam dovedlo novih čilih moči. Društvo ima že 67 članov. (Burno ploskanje. Klici: Živio, Germek! Živio, Martelenc!)

Kolikega pomena je »Učiteljsko društvo za Trst in okolico«, mi ni treba poudarjati. Vsakdo sam lahko presodi, kdor pozna tamošnje razmere. Veselja mi kipi srce, ker mi je dana prilika, da iskreno pozdravim delegate novega »Zavezinega društva«. Pozivljam te, cenjena delegacija, da z navdušenim srcem zakličemo tema našima vrlima tovarišema krepki nazdar in živio! Ob enim Vaju prosim, da sporočita vsem članom društva naše iskrene pozdrave. (Odobranje.)

Pozdravljam prav iz srca tudi druge delegate in delegatkinje ter odvarjam sejo!

Ovacija predsedniku.

Predsednik: K besedi se je oglasil tovariš Gangl.

Tov. E. Gangl: Naš predsednik vodi letos enajstič naša zborovanja. V vsej tej dolgi dobi je bil mož dela in vztrajnosti. Neprijatelji se zaganjajo vanj z neutemeljenimi napadi in mu kradejo čast in pošteno ime. To še bolj utrja naše zaupanje vanj. V imenu delegacije mu izrekam globoko spoštovanje, ki bodi dokaz našega odkritosrčnega zaupanja!

Delegacija priredi predsedniku viharo ovacijo. Odmevali so glasni klici: »Živio, Jelenc!«

Predsednik se zahvali.

Legitimiranje delegatov in delegatkinj.

Tajnik tovariš Dragotin Česnik prebere imena delegatov in delegatkinj, ki se jih je udeležilo osemdeset.

Pozdrav pripravljalnega odbora.

Tovariš Koropec pozdravlja delegacijo v imenu pripravljalnega krajevnega odbora najpresrčneje, proseč jo, naj se zadovolji s tem, kar ji je pripravil krajevni odbor. (Živio!)

Tajniško poročilo.

Tajnik Dragotin Česnik:

Čestita delegacija!

O delovanju »Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev« v pretekli upravni dobi, t. j. od zadnje glavne skupščine v Pulju do današnjega dne, mi je čast poročati nastopno:

Naša »Zaveza« ima danes 33 društev, ki štejejo 58 častnih, 1810 pravih in 58 podpornih članov, torej skupaj 1926.

Od teh društev jih spada na Kranjsko 12, na Štajersko 15 in na Primorje 4.

Vsa ta društva so imela v pretekli upravni dobi 125 zborovanj z 155 predavanji, oziroma hospitacijami. Nekatera društva so prirejala poučne izlete, zabavne večere, veselice in koncerte večinoma na korist našemu »Učiteljskemu konviktu«, ki pod spretnim in marljivim svojim vodstvom kar najbolje napreduje. Vobče je postalo delovanje naših društev v zadnjem času živahnejše, zanimanje za našo stanovsko organizacijo se vedno bolj širi med učiteljstvom, in smelo lahko trdim, da zavzema naša »Zaveza« v tem pogledu odlično mesto med drugimi učiteljskimi zvezami v naši monarhiji. (Res je!)

Za Trst in okolico se je osnovalo novo slovensko učiteljsko društvo, za kar gre največja zasluga tovarišu g. Germeku. (Ploskanje.)

V Ljubljani se je osnovalo »učiteljsko tiskovno društvo«, ki bo v naši organizaciji dalekosežnega pomena. Natančneje podatke o tem bo podal drage volje g. predsednik.

V naši organizaciji pa se je pojavilo v zadnjem času tudi neko nesoglasje med učitelji in učiteljicami. Naše tovarišice, ki so večinoma dolgo let zavzemale nekako upatično stališče v naši stanovski organizaciji, so se zdramile ter stopile v javnost z odločnimi svojimi zahtevami. Glede službenih prejemkov učiteljstva brez razlike spola je naše stališče znano. A ta odločni nastop iz vrst naših tovarišic nas vendar veseli, ker kaže, da se je tudi pri njih zbudila stanovska zavednost, ki pa naj se javi tudi v sploš-

nem sodelovanju in v krepki duševni in gmotni podpori pri naši skupni stanovski organizaciji. (Dobro.) Tudi učiteljicam je stanovska dolžnost, da se aktivno udeležijo dela v dosego naših skupnih teženj in naših stremeljenj. Potem ne bo med nami nikake disharmonije; s tem boljšim prepričanjem bo mogoče zastopati njih opravičene zahteve, zakaj: enakemu delu enako plačilo! (Živahno odobravanje.)

»Zavezino« vodstvo je imelo v pretekli upravni dobi 5 sej, upravni odbor pa dve. V teh sejah so se obravnavale in reševale vse važnejše zadeve, manj važnejše ali pa nujne stvari je reševal predsednik sam z naknadnim odobrenjem vodstva, oziroma upravnega odbora.

Vložni zapisnik šteje do danes 561 števil. Seveda pa to ni še vsa korespondenca »Zavezina«: Pri »Učit. Tovarišu«, »Popotniku« in »Zvončku« je takisto veliko pisarije, ki zahteva mnogo časa in truda.

V listih »Omnibus« (Pulj), »Triester Zeitung«, »Domovina«, »Novi list« (Reka) »Slovenski Narod« in »Učit. Tov.« se je priobčila zahvala vsem osebam in korporacijam, ki so pripomogle in sodelovale, da se je zadnja glavna skupščina v Pulju tako častno izvršila.

Zadnja glavna skupščina »Zaveze« je provzročila precej hrupa med učiteljstvom pa tudi med drugimi slovenskimi in hrvaškimi sloji. Nič ne del Po viharju tem lepše zopet zasije zlato solnce, tem čistejše je zopet sinje nebo. Ko bi se plašili boja, ko bi se bali dela, ne bili bi to, kar smo in kar hočemo ostati. Naša »Zaveza« je že ponovno dokazala, da stoji neomajno na stališču napredka, svobode in enakosti. (Dobro!) In v tem programu tiči naša gotova končna zmaga. Za to nam je porok narava sama, nam je porok zgodovina, to nam potrjujejo tudi zadnji dogodki na Hrvaškem, kjer so napredne in svobodomiselne ideje vzlic velikanskim zaprekam z elementarno silo zmagale in dosegle nepričakovan triumf. Pri nas se sodi človeka po »liberalcu« ali »klerikalcu«, pozablja se pa, da smo vsi bratje in sestre ene matere, ki bi se morali med sabo ljubiti, pa ne pobijati in prezirati. V »Zavezi« združeno učiteljstvo je gotovo narodno, četudi ni klerikalno. Kako se narodno učiteljstvo v Istri ceni, je pokazal »sprejem«, ki so nam ga priredili narodni »voditelji« istrski ob zadnji glavni skupščini v Pulju. Takega preziranja ni doživela »Zaveza« še nikjer. Povsod so nam prihiteli narodni veljaki naproti z ljubeznijo, kakršno izkazuje brat bratu; a v Pulju nas je zazebló v srce, ko smo se ozirali krog sebe, a ga ni bilo, ki bi nam bil zaklical vsaj skromen, a v »tujini« tem pristrčnejši: »Dobro došli, bratje in sestre! (Res jel!) Oni, ki so se pri občinskih volitvah v Pulju (iz taktičnih razlogov!) družili z Italijani najradikalnejše struje, niso imeli za nas, ki nam teče po žilah bratska kri, prijazne besede, nego preziranje (najbrže tudi zaradi takta!). In če je bilo vse zbrano učiteljstvo zaradi tega ogorčeno, je bilo po pravici. Na tozadevni Laginjev članek v »Slov. Nar.«: »Drugi glas iz Pulja« je reagiral »Zavezin« predsednik in odločno zavrnil nekatere njegove neresnične trditve. Zavedno istrsko učiteljstvo pa se iz teh dogodkov lahko o marsičem pouči. In to je vredno premisleka.

Tudi afera z »Družbo sv. Cirila in Metoda« se je rodila povodom glavne skupščine v Pulju. Ta zadeva je čestitim delegatjem in delegatom gotovo še v spominu. Tudi se je razburjenje, ki je bilo nastalo, že kolikortoliko poglelo. Zatorej ne bom te stvari zopet ogreval. Pripravljen

sem pa — na željo! — podati čestiti delegaciji, ako treba, natančnejša pojasnila. Sicer pa poudarjam še enkrat, da stoji »Zaveza« prejkoslej na stališču, da se da učiteljstvu pri »Družbi sv. C. in M.« primerno zastopstvo in to iz pedagoških in narodnih ozirov. Izjavljam pri tej priliki, da učiteljstvo doslej še vedno nima svojega oficijalnega zastopnika v odboru. Na neutemeljen napad tajnika Žlogarja ne bom reagiral. Rečem samo to: »Dr. sv. C. in M.« se ne sme smatrati sakrosanktna. Ona je javno društvo in si mora dati dopasti tudi javno kritiko. Rednemu razvoju družbe to ne more škoditi, nego le koristiti. (Res jel)

Glede osnovanja avstrijske učiteljske zveze je stopila naša »Zaveza« v dogovor z italijanskim učiteljskim društvom v Trstu (»Lega degli insegnanti«). Tozadevne okrožnice so se razposlale vsem avstrijskim učiteljskim zvezam v svrhu, da se o tem posvetujejo ter se potem skliče ustanovni shod avstrijske učiteljske zveze na Dunaju.

Pri »Prešernovi slavnosti« v Ljubljani je bila »Zaveza« zastopana jako častno. Udeležila so se je v častnem številu skoro vsa učiteljska društva. Pri tej priliki je prišlo slovensko učiteljstvo tudi v osebno dotiko s srbskim učiteljstvom, ki se je tudi udeležilo te znamenite slovenske slavnosti.

Na Štajerskem in Kranjskem sta bili lansko leto sklicani deželni učit. konferenci. Dočim se je štajerska dež. učit. konferenca redno izvršila, se je morala kranjska zaradi obstrukcije delegatov takoj v začetku ustaviti. (Dobro!) Uvedla se je napram vsem delegatom disciplinarna preiskava; mi pa pravimo, da bi se naj uvedla preiskava proti tistim, ki so krivi neznosnemu stanju učiteljstva na Kranjskem. (Odobravanje.) Ali ni vnebopijoč greh, da ima danes kranjski prov. učitelj 66 K mesečne plače, dočim ima najnavadnejši kmetski delavec po 4 K na dan, česar mu končno ne zavidamo ob sedanjí draginji? »Ljudski« voditelji seveda trde, da ni denarja za nas; za šolo ni denarja, a zanje ga je dovolj, ko kopičijo stotisočake, ki jih izmozgavajo iz »ubogega« ljudstva, dočim učiteljske družine skoro ginevajo pomanjkanja! Ko bi bilo še kaj pravice na svetu, bi morali ti ljudski sleparji že davno sedeti na obtožni klopi in pod ključem, ali — ni jel! Ali se je čuditi torej, ako se učiteljstva loteva obup ter v svoji obupnosti seza že po skrajnih sredstvih?

Glede novega šolskega in učnega reda je sklenilo vodstvo, da se pošlje c. kr. dež. š. svetu vlogo s predlogom, da se skliče enketo ljudskih in meščanskih učiteljev, ki ga naj podrobno prouče, se o njem posvetujejo ter stavijo potem morebitne primerne preminjevalne nasvete.

Deželnim odborom na Kranjskem, Goriškem in Štajerskem in naučnemu ministrstvu se je predložila prošnja za podporo našega strokovnega lista »Popotnika«, seveda najbrž brez uspeha.

Na deželni šolski svet goriški in štajerski se je takisto vložila prošnja, naj priporočajo šolskim vodstvom ozir. krajnim in okrajnim šolskim svetom naročitev »Zavezinih« listov »Zvonček« in »Popotnik«.

Spominjati se nam je odličnega prijatelja in tovariša Jožefa Travná, upokojenega nadučitelja, ki je dne 29. marca umrl v Ljubljani. Vse svoje imetje je ostavil našim društvom in ustanovam ter tako še ob zadnji uri izpričal, da je bil pravi učitelj. Slava njegovemu spominu! (Delegacija vstane.)

Prihodnje leto od 5. do 10. avgusta se bo vršil v Londonu II. mednarodni higijenični kongres združen

Aktiva.		Bilanca.				Pasiva.				
		K	h	K	h		K	h	K	h
1	Račun blagajne:					1	Račun tiskarne:			
	Gotovina dne 31. dec. 1905			560	54		Za tisk „Tovariša“		3390	40
2	„ hranilnic:					2	„ nagrad:			
	Vloga v Mestni hranilnici	32	—				Korektorju in odgov. uredniku		92	—
	„ „ učiteljski „	30	—			3	„ naročnine :			
	„ „ poštni „	200	—	262	—		Za l. 1906 predplačana naročnina		97	—
3	„ knjižnih terjatev :					4	„ „Zavezine“ uprave :			
	Zaostala naročnina						Dolg „Zavezi“ koncem l. 1904	3550	17	
	za l. 1903	1614	—				Odpis vsled izgube l. 1905	2267	61	1282 56
	Odpis 90%	1452	06	161	40					
	Zaostala naročnina									
	za l. 1904	1969	—							
	Odpis 70%	1378	30	580	70					
	Zaostala naročnina									
	za l. 1905	4195	—							
	Odpis 30%	1258	50	2936	50					
				3678	60					
4	„ inseratov :									
	Neplačani inserati									
5	„ inventarja :	14	K — h							
	Odpis 10%	1	„ 40 „							
				4861	96				4861	96

Pri razgovoru o računu »Učit. Tovariša« predlaga delegat A. Germek (Trst), da se naj dela tako, kakor delajo nemška društva, to je, da se list pošilja brezplačno vsem članom, a zato se poviša letnina.

Upravnik »Popotnikov«, tovariš Fr. Luznar, poda ta le račun:

Dohodki.		Denarni promet.				Izdatki.				
		K	h	K	h		K	h	K	h
1	Račun blagajne:					1	Račun tiskarne:			
	Gotovina dne 31. dec. 1904			198	90		Tisk in upravnništvo		2498	37
2	„ naročnine:					2	„ nagrad:			
	Za l. 1903 in 1904	1533	20				Uredniku	480	500	—
	Za l. 1905	1646	80					20		
	Za l. 1906	61	—	3241	—		Upravniku	240	—	
3	„ posameznih listov				60 80		Pisateljcem	142	—	882 —
4	„ inseratov:					3	„ tiskovin			50 —
	Za l. 1904	103	—			4	„ poštne:			
	Za l. 1905	141	10	244	10		Poštna hranilnica	16 63		
5	„ obresti				12 35		Upravnništvo	36 85		53 48
						5	Pro diversi			23 30
						6	Račun „Zavezine“ uprave:			
							Na račun „Zavezi“ l. 1904 . .		250	—
				3757	15				3757	15

Aktiva.		Bilanca.				Pasiva.	
		K	h	K	h		K h
1	Račun poštne hranilnice:					1	Račun tiskarne:
	Temeljna vloga			100	—		„Zvezni tiskarni“ dolg . . . .
2	„ knjižnih terjatev:					2	„ knjižnih dolgov:
	Zaostala naročnina	982	—				Za l. 1906 predplač. naročnina
	Odpis 20%	196	40	785	60		61 —
3	„ inseratov:						
	Neplačani			26	—		
4	„ „Zavezine“ uprave:						
	V pokritje izgube l. 1905 . . .	239	13				
	Dolg „Zavezi“ l. 1904	308	90				
	Odplačilo l. 1905	250	—	58	90		
				180	23		
				1091	83		1091 83

Upravnik «Zvončkov», tov. L. Jelenc poda ta-le račun:

Dohodki.		Denarni promet.				Izdatki.	
		K	h	K	h		K h
1	Račun blagajne:					1	Račun tiskarne:
	Gotovina z dne 1. jan. 1905 . .			245	15		Za tisk „Zvončka“ . . . . .
2	„ naročnine:					2	„ nagrad:
	Plačana za l. 1905	3860	28				Uredniku . . . . .
	Plačana za prejšnja leta	750	50	4610	78		Upravniku . . . . .
	Predplačana za leto 1906	45	75	4656	53		Pisateljem . . . . .
3	„ zaloge:						Slikarjem . . . . .
	Za posamezne letnike			180	—	3	„ klišejev:
4	„ inseratov:					4	„ pošte:
	Plačani inserati			14	—		Časopisne znamke . . . . .
5	„ poštne hranilnice:					5	„ poštne hranilnice:
	Dvignene obresti			7	46		Čeki in pristojbine . . . . .
						6	„ knjigoveza:
							Vezanje „Zvončka“ in ovitki . .
						7	„ upravnništva:
						8	„ mizarja:
							Za nabijanje klišejev . . . . .
						9	„ „Zavezine“ uprave:
							Prispevek . . . . .
						10	„ blagajne:
							Gotovina dne 31. dec. 1905 . .
				5103	14		435 13
							5103 14

Aktiva.		Bilanca.				Pasiva.				
		K	h	K	h		K	h	K	k
1	Račun blagajne:					Račun tiskarne:				
	Gotovina dne 31. dec. 1905 . .			435	13	Za tisk „Zvončka“			400	—
2	„ poštne hranilnice:					„ naročnine:				
	Temeljna vloga			100	—	Za predplačano naročnino . .			45	75
3	„ naročnine:					„ klišejev:				
	Zaostala naročnina					Jericke, Lipsko			190	—
	za l. 1905 . . . . . 754·85					„ „Zavezine“ uprave:				
	Odpis 30% . . . . . 226·46	528	39			Čisti dobiček l. 1905	973	37		
	Za l. 1903 in 1904 . . 618·62					Oddano l. 1905 . . . . . 340·36				
	Odpis 70% . . . . . 433·03	185	59	713	98	Dolg iz l. 1904 . . . . . 94·35	246	01	727	36
4	„ inventarja:									
	Vrednost koncem l. 1904 . .	120	—							
	Odpis 5% za obrabo	6	—	114	—					
				1363	11				1363	11

Blagajnik »Zavezin«, tovariš Fran Luznar, polaga račun »Zaveze«:

Dohodki.		Denarni promet.				Izdatki.					
		K	h	K	h			K	h	K	h
1	Račun blagajnice:					1	Račun potnin:				
	Gotovina dne 3. avgusta 1905 .			42	92		Upravni odbor	295	40		
2	„ društvenine:						Vodstvo	54	—	349	40
	Vplačana			47	80	2	„ nagrad:				
3	„ listov:						Predsedniku	120	—		
	Zvonček			340	36		Tajniku	120	—		
4	„ zasebnih posojil:			600	—		Blagajniku	100	—	340	—
						3	„ uprave:			191	86
						4	„ hranilnih vlog:				
							Delež hran. in pos. Učit. kon. .			52	50
						5	„ blagajne:				
							Gotovina dne 31. dec. 1905 . .			97	32
				1031	08					1031	08

Aktiva.		Bilanca.				Pasiva.					
		K	h	K	h			K	h	K	h
1	Račun blagajnice:					1	Račun zasebnih posojil:				
	Gotovina dne 31. dec. 1905 . .			97	32		Stari dolg	300	—		
2	„ društvenine:						Posojilo l. 1905	600	—	900	—
	Zaostala članarina			394	—	2	„ listov:				
3	„ listov:						Popotnikova izguba l. 1905 . .	239	13		
	„Zvonček“	727	36				Dolg l. 1904	308	90		
	„Učit. Tovariš“:						Odplačilo	250	—	180	23
	Dolg tega koncem l. 1904 3550·17					3	„ glavnice:				
	Odpis vsled izgube l. 1905 2267·61	1282	56	2009	92		Čisto premoženje dne 3. avg. 1905	3997	34		
							Izguba l. 1905	2576	33		
							Čisto premoženje 31. dec. 1905			1421	01
				2501	24					2501	24

Volitev pregledovalcev računov.

Izvoljeni so bili tovariša Fr. Rojina in Vilibald Rus ter gđc. Janja Miklavčičeva.

Določitev letnih doneskov.

Tov. Luznar pravi, da s sedanjimi dohodki, to je, s prispevki posameznih članov »Zaveze« ne more shajati. Sklicuje se na dejstvo, koliko prispeva navadni delavec za svojo organizacijo, namreč 20 h tedensko. Predlaga 1 K za rednega člana, 50 h za podpornega člana.

Delegat Grmek predlaga, da naj vsak društvenik dobi »Učit. Tov.« zastoj, zato naj plača večji donos.

Delegat Lichenwalner pravi, da delegacija ne more tega sprejeti, ker bi s tem društva trpela.

Delegat Fr. Brinar se strinja s predlogom delegata Lichtenwalnerja, predlaga pa, da naj se z listi preneha. Potem bo učiteljstvo samo trpelo in prosilo liste.

Delegat Strmšek se protivi temu, pravi, da pričnimo agitirati za naše liste.

Delegat Pulk o meni, da se naj list ustavi takoj, ako se ga ne plača.

Upravnik Crnagoj pravi, da to že praktikuje.

Delegat Fr. Brinar želi, naj »Tov.« vsak naprej naroči. Ta misel naj se uvaža.

Delegat Grmek prosi, naj se »Zaveza« obrne v smislu njegovega predloga na vsa učiteljska društva.

Delegat Fr. Brinar: Naročnina za »Zavezine« liste naj se izterjuje v naprej! (Sprejeto.)

Blag. Luznar: Nastavijo naj se poverjeniki (Sprejeto.)

Delegatinja Dovgan pravi, da se to v postojanskem okraju že izvršuje. Uspeh je dober.

Delegat Pulk o se strinja s predlogom blag. Luznarja, da se plača 1 K od pravih, 50 h od podpornih članov.

Delegat Kosi meni, naj se počaka vsaj še eno leto.

Delegat Pulk o prosi, da se sprejme njegov predlog. (Sprejeto.)

Določitev vzporeda za glavno zborovanje.

Tajnik Česnik poroča, kak vzpored je sestavil upravni odbor za glavno zborovanje. Vzporod je bil sprejet.

Določitev časa XIX. skupščini.

XIX. skupščina se vrši l. 1907. v glavnih počitnicah, in sicer je na vrsti Kranjsko.

Volitev.

Z vzklikom so bili izvoljeni v vodstvo »Zaveze«: predsednik L. Jelenc, tajnik Dragotin Česnik, blagajnik Fr. Luznar. V upravni odbor: za Kranjsko: Dimnik, Režek in Šega, za Štajersko: Gradišnik, Kocbek in Strmšek, za Primorsko: Anžlovar, Boginec in Križman.

Slovanska učiteljska zveza.

O tem vprašanju je poročal tovariš Ivan Šega. Celotno poročilo prijavimo pozneje. Po živahni debati sta bila sprejeta ta dva predloga:

I. Delegacija »Zveze avstr. jugoslovanskih učit. društev« zbrana v Šoštanju, izberi odsek 3 članov, ki naj vse potrebno ukrene, de se čim prej ustanovi avstrijska slovanska učit. zveza. (Odsek tvorijo vodstvo in poročevalec.)

II. Delegacija »Zveze avstr. jugoslovanskih učit. društev«, zbrana v Šoštanju, izvoli 3 člane, ki naj se udeleže srbskega učit. kongresa v Belemgradu dne 4—9. avgusta 1906. da se

dogovore o vsem potrebnem s srbskimi tovariši zaradi ustanovitve jugoslovanske učit. zveze. (Izvolijo se: Gangl, Jelenc, Šega in en srbski učitelj iz Trsta.)

Novi šolski in učni red.

V duhovitem, izbornem referatu je o novem šolskem in učnem redu poročal tovariš Janko Likar. O referatu izpregovorimo pozneje. Delegacija je izrazila tovarišu Likarju zahvalo in priznanje s hrupnim odobravanjem.

Predlogi in nasveti.

Tovariš Fran Šega: Delegacija »Zveze jugoslovanskih učit. društev« naj določi odsek 3 članov za vsako deželo, ki naj natančno pretrse novi učni in šolski red ter naj potrebne opazke pismeno odda c. kr. dežel. svetu dotične dežele.

Vnela se je živahna debata, v katero so posegli gg. Pulk o, Brinar, Rus, Belina, Matko, Križman, Grmek, Košir. Končno je bil poročevalec predlog z veliko večino sprejet.

Tovariš Ivan Šega: Delegacija »Zveze jugoslovanskih učiteljskih društev« pooblašča predsedništvo »Zaveze«, da poda posameznim c. kr. dež. šolskim svetom predlog, da naj se velike počitnice po dotičnih slovenskih deželah uredi tako, da trajajo povsod v dobi kakor na srednjih šolah.

Delegat Fr. Kocbek: Pred osmimi leti smo z navdušenjem osnovali šolski muzej. Zaradi nedostatnih prostorov nima sedaj prave veljave. Prostor bi se mogli dobiti na Ljubljanskem gradu. Novo preosnovani šolski muzej naj bi imel 4 oddelke: 1.) šolsko-higijenični muzej; 2.) oddelek z vzornimi učili; 3.) oddelek z zastarelimi učili le zgodovinskega pomena; 4.) strokovno knjižnico. — Predlaga resolucijo: »Zaveza« prosi velezaslužnega župana g. Ivana Hribarja, oziroma mestni zastop ljubljanski, naj brezplačno prepusti dovoljno število prostorov na Gradu v nastanitev šolskega muzeja s 4 oddelki. (Sprejeto z odobravanjem.)

Izprememba pravil.

Tajnik Česnik je poročal o izpremenjenih pravilih. Vse nasvetovane premembe so bile sprejete brez ugovora.

Sklep.

Predsednik zahvali delegacijo za pozornost in poročevalce za referate ter zaključil zborovanje. Zborovanje je trajalo čez polnoč.

(Konec poročila priobčimo prihodnjič.)

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani,

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca vel. travna 1906 K 78.818.27.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Korak naprej!

Uradna »Laibacher Zeitung« z dne 2. t. m. prijavlja med uradnimi oglasi nastopno:

Firm. 341

Zadr. IV. 42/1.

Razglas.

Vpisala se je v združni register firma:

Učiteljsko tiskovno društvo v Ljubljani,
registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Zadruga se opira na združna pravila z dne 11. aprila 1906, ima svoj sedež v Ljubljani in namen pokrivati tiskovne potrebščine svojih članov, pred vsem potrebščine pridobitnih in gospodarskih zadrug in z izvrševanjem tiskarske obrti pospeševati pridobitek svojih članov.

Ta namen dosega s tem, da opravlja proti plačilu vse tiskarske posle in izdeluje in dobavlja vsakovrstne izdelke tiskarske obrti.

Zaveza združnikov je omejena v zmislu zakona z dne 9. aprila 1873, d. z. št. 70; združni delež znaša 100 K.

Načelstvo zadruga je upravni svet, sestojec iz pet članov in dveh namestnikov, katere voli občni zbor za dobo treh let. Upravni svet izvoli izmed upravnih svetnikov predsednika in njegovega namestnika, ter podpisuje v imenu zadruga na ta način, da se podpišeta predsednik ali njegov namestnik in še eden upravni svetnik pod združno tvrdko.

Prvi upravni svet obstoji iz sledečih gospodov:

- 1.) Luka Jelenc, mestni učitelj v Ljubljani, predsednik;
- 2.) Karel Vider, mestni učitelj v Ljubljani, predsednikov namestnik;
- 3.) Franc Črnagoj, mestni nadučitelj v Ljubljani, član;
- 4.) Ivan Bernot, mestni učitelj v Ljubljani, član;
- 5.) Fran Trošt, nadučitelj na Igu, član.

Svoje sklepe razglasa zadruga izvzemši sklicevanje občnega zbora s tem, da jih nabije na desko v združni delarni.

Dan, ura, kraj in dnevni red občnega zbora razglasiti je 14 dni prej v »Učiteljskem Tovarišu«, izhajajočem v Ljubljani, in če se upravnemu svetu zdi umestno, tudi v drugih listih.

Ljubljana, dne 25. maja 1906.

* * *

S tem je storjen v naši organizaciji korak naprej. Sedaj pridemo kmalu do svoje tiskarne, in tako začne naše tiskovno društvo delovati. Slovensko učiteljstvo je v Avstriji prvo, ki ima svoje tiskovno društvo in svojo tiskarno. To nam je v veselje in ponos!

Podaljšanje šolskih počitnic.

(S Štajerskega.)

Pod tem naslovom je prinesla 20. št. »Učit. Tovariša« članek od tovariša Z-r, v katerem se ogreva za dvomesečne počitnice od 16. avg. do 16. oktobra. Omenjeni tovariš hoče s tem prepričati nekaj šolskih voditeljev o pravilnosti svojega mnenja.

Počitnice ki bi bile edino kaj vredne za nas in za otroke, bi bile le one od 15. julija do 15. septembra. S temi se strinja tudi deželni šolski svet. Noben človek bi se ne smel ustavljati takim počitnicam. Tovariš Z-r se hoče ozirati na lokalne razmere, zlasti na delo. To bi pa morali vendar vedeti, da otroci od 6.—14. leta niso namenjeni za delo, am-

pak za šolo. Ako pa ima tovariš Z-v slab obisk, naj pa pri šolskih zamudah nekoliko strožje postopa, in kmalu bo bolje. Sicer naj se pa prelože počitnice na te ali one mesece, obisk bo gotovo enak; kmetje najdejo vedno delo za izgovor in to v kateremkoli mesecu.

Drugič pravi tovariš Z-r, da naj bo šola v mesecih najhujše vročine. Jako lepo moderno in higijenično stališče to! Lansko leto smo prosili za vročinske počitnice in res se nam je nekoliko ustreglo. Letos pa, ko imamo priliko, da se lahko iznebimo s počitnicami najhujše vročine pa naj bi imeli šolo? Ali mislite, da nam bodo dali potem še vročinske počitnice?! Lepo bi se nam smejali pri deželnem šolskem svetu, ako bi bili taki. G. Z-r mora vendar vedeti, kako je s poukom ob vročini. Doseči se ne da nič; otroci so leni in zaspani, z njimi vred tudi učitelj. Upamo, da pač ne bo nobenega več, ki bi se ustavljal počitnicam od 15. julija do 15. septembra. —

Glavne počitnice na Štajerskem.

Vsaka glava svojo pamet! In tudi moja ima svojo, da se nikakor ne ujemam z dopisom g. tovariša Z-r, zadevajoč glavne šol. počitnice.

Kdaj naj bodo? — Čudno, da si niti učitelji ne moremo biti v tem složni, da jih hoče vsak imeti, po svoji glavi, da nihče ne uvidi, kako brezuspešen je pouk v največji vročini. G. tovariš pravi, da je v prvi vrsti ozir jemati na delo na polju. Jaz pa rečem: kratko nikar! Dolžnost vsakega zavednega učitelja je v prvi vrsti uspešen pouk v šoli. Za delo na polju bodo že dovolj skrbeli starši. Sicer pa, če se hočemo ozirati na delo, bo hotel imeti kmet počitnice od Velike noči tja do adventa, ker delo ima spomladi, ko orje in seje, kopa in sadi, poleti, ko kosi in žanje in jeseni, ko spravlja poljske pridelke domov. Kdaj naj bodo torej počitnice, da se kmetu ustreže? — Če pa pogledamo, s kakšnim delom se otroci pečajo skozi vse leto, videli bomo, da edino le s pašo. In kaj bi tudi drugega delali, saj za težje delo so oproščenci doma?! Gospod Z-r omenja, da se mu otrok smili v vročini na polju. Lepo to, ako bi bilo res tako! Pa kolikor jaz vem, pase zjutraj na vse zgodaj in pozno popoldne. Ob največji vročini, ko se mora truden otrok v šoli kuhati, živina v hlevih počiva. G. tovariš, ali se vam v tem slučaju otrok ne smili? In glejte, niti kmet ni tako nespameten, da bi si ne privoščil malo počitka v hladni senci, ko solnce najhujše pripeka. A nežen otrok, ki zjutraj na vse zgodaj vstane, ki pride že truden ob 9. v šolo, mora v šoli mirno sedeti in pazljivo poslušati. Je li potem čuda, da začne učenec za učencem dremati, da ni v šoli prave pazljivosti? Je li čuda, da se ne more učenec premagovati v vročini, ko se učitelj sam komaj po konci drži? In kaj more učitelj sploh doseči v šoli v takih razmerah? Ven na izprehode naj bi šli z učenci, v gozdel! Prav bi bilo, ako bi imel vsak učitelj gozd pred nosom; če pa mora $\frac{1}{2}$ do 1 ure do njega hoditi in ravno toliko nazaj je ljubi popoldan proč, in vprašajmo se, kaj smo pravzaprav dosegli? Nič kot nevoljo staršev, da morajo pošiljati svoje otroke v šolo, da se učitelj z njimi po gozdih izprehaja in zabava ob žuborečem potoku. O pouku v gozdih ne bodo hoteli vedeti in to z vsem upravičenjem! — To se lahko napravi enkrat, dvakrat, pa ne dan za dnevom skozi vse poletje. Z vročinskimi počitnicami je pouk tudi jako prikrajšan, da ni učitelju nikakor mogoče obravnavati vse predpisane snovi.

Iz teh razlogov mislim, da je dovolj jasno, da je najbolje, ako so počitnice v najhujši vročini, in sicer od 15. julija do 15. septembra. Daj Bog, da bi bili skoraj vsi v tem edini, da bi se to še letos uvedlo! — — čič.

Začetek in konec mojega učiteljstva.

Spisal Ivan Lapajne.

Cenjeni čitatelji in tovariši naj ne mislijo, da se hočem s temi vrsticami že od njih posloviti; saj sem že lani nekako o tem času o priliki uradne učiteljske skupščine v Radečah poudarjal, da od šole se bom poslovil, od svojih tovarišev pa tudi potem ne, ko stopim v pokoj. Kakor znano, me je bil uradoma upokojil že lani c. kr. deželni šolski svet. Zaradi moje pritožbe na c. kr. naučno ministrstvo se je pa stvar tako zavlekla, da sem stopil v penzijo šele s 1. junijem t. l. Tudi zdaj kot upokojeni ravnatelj meščanske šole v Krškem bi še rad ostal v nekakšni duševni zvezi s slovenskim učiteljstvom. Da se ta zveza vzdrži, bom priobčeval, kolikor še nisem, tuintam po časopisih kakšno črtico iz svojega učiteljskega življenja, ali pa bom svetoval svojim tovarišem, ako pridejo še v kakšne zadrege, in ako bi mojih naukov potrebovali. V večjo dotiko bi pa rad stopil odslej zlasti s tistimi svojimi tovariši, ki so po nekod s posojilništvom v zvezi.

Danes nameravam cenjene čitatelje seznaniti le s koncem svojega učiteljstva. Ker je pa to preveč prozaično, je boljše, da pričnem s tem, kako je bilo, ko sem začel učiteljati. To je bilo tako lepo, tako poetično, da mi je še na stare dni od te poezije ostalo nekaj dobre volje, tako da mi je lahko sedaj izvrševati, kar hoče reči nemški pregovor: »Zum bösen Spiel gute Miene machen«. —

Dovršivši učiteljske z dvema tečajema v Ljubljani leta 1868. sem dobil prav dobro svedočbo, t. j. izpričevalo učiteljske usposobljenosti za učitelja »na glavnih šolah«. Zaradi svedočbe mi ni bilo treba delati drugega izpita za ljudske šole. Vendar nisem mogel dobiti s tem izpričevalom takoj primerne službe na glavnih šolah ali normalkah (t. j. četvero-razrednicah), katerih je bilo takrat na Kranjskem komaj deset. Zato sem kot nastopni učitelj l. 1868. in 1869. nadaljeval svoje študije in vstopil v 5. razred realke v Ljubljani, katerega nisem bil dovršil l. 1866. zaradi bolezni v Gorici, kjer sem bil od l. 1861.

Peti razred ljubljanske realke — pisal sem že v »Slov. zadruzi« — sem dovršil z odliko in bil po lokaciji prvi. Kaj pa zdaj? Nastal je v moji duši dilema: rad bi bil z novim šolskim letom vstopil v 6. razred; zakaj študije so me veselile, a rad bi bil vstopil tudi v praktično življenje, rad delal za narod, za šolo, za domovino in užival več svobode, kakor jo je dijaku odmerjeno.

Moja želja je bila vedno v vsakem oziru, zlasti pa v duševnem in narodnem oziru Slovincem pomagati. Da bi imel kot učitelj, kot slovenski učitelj največ prilike v tem obziru delovati, mi je bilo jasno. Saj sem bil tudi kot učitelj usposobljen. — Kmalu se mi je prilika ponudila, da se moje želje izpolnijo. V Idriji, v mojem domačem mestu, je stopil na glavni šoli s 4 razredi in 3 dekliškimi paralelkami učitelj Eržen v pokoj. Razpisali so njegovo mesto. Dobil ga je ondotni učitelj Jakob Inglič, ker je bilo to mesto bolje dotirano nego njegovo, ko je bil stopil leto prej na Šerkovo mesto. Službena stopnja Ingličeva je bila meni v začetku šolskega leta 1869/70 podeljena na predlog c. kr. rudniške direkcije

po priporočilu c. kr. deželnega šolskega sveta*) od c. kr. po-
ljedelskega ministrstva. Ribi se ugodí, ako se jo v vodo vrže,
meni se je najmanj tako ugodilo, da se me je praktičnemu
šolstvu izročilo. (Kljub temu sem ostal v nekaki zvezi z dijaki
6. realnega razreda, ki so mi pošiljali svoja »scripta«; name-
raval sem privatno študirati ta razred, kar sem pa bil opustil).
V lepši dobi ne bi bil mogel postati učitelj, kakor je bila
baš doba okolo l. 1870. in med boljše kolege, kakor sem
jih imel v Idriji, ne bi bil mogel priti. Naj nekaj omenim o
teh svojih tovariših. Začasni**) ravnatelj je bil katehet Juvan,
še zdaj župnik v Spodnji Idriji. — Čeravno duhovnik, je bil
z dušo in telesom vnet za šolo. Čudno, nastopila je bila
nova šolska doba, ki je bila šolstvo in učiteljstvo iz rok iz-
trgala cerkvi in duhovnikom. S tem se je bila država zame-
rila prvi in drugim. Časopisje konservativne stranke je ostro
obsojalo nove šolske zakone; med tem časopisjem je bilo
skoro tudi vse slovensko časopisje razen »Naroda«. »No-
vice«, tedanji orakel slovenski, so v šolskem vprašanju bolj
»lavriral« z »Učit. Tovarišem« vred, ki pa se je itak bil
kmalu odločil. Tedaj so duhovniki hrbet obrnili šoli, in to
skoro vsi. Le nakaj je bilo častnih izjem. Med te častne iz-
jeme je spadal tudi ravnatelj in katehet Juvan. Z veseljem
je poleg kateheze vodil šolo, imel vse v redu, pazil na vse
in posebno rad skliceval domače učiteljske konference, ki
pred 20. avg. 1870 še zaukazane niso bile. Pri teh domačih
učiteljskih skupščinah sicer ni on bil duša, ampak učitelj
Stegnar.

To je bilo veselo življenje v Idriji l. 1869, 1870, 1871.
Mladi smo bili, vneti za šolo, mladino, učiteljstvo in za narod.
Imeti dobre tovariše, dobre sodnike, to ni vsak dan in vsa-
kemu dano! Zvezda med tovariši je bil Feliks Stegnar, mož
ki je sploh v letih 1870—1890 slovel med kranjskim in slo-
venskim učiteljstvom. (Zdaj je 1. učitelj na c. kr. kaznilnici
v Mariboru in uvrščen v 9. činovni razred in bil nedavno
odlikovan.) Mladi mož je bil izobražen v vsakem oziru. Do-
vršil je bil 6. realko in je vedno skrbel za svoje nadaljno
izobraževanje. Bil je muzikaličen, imel lep družabni nastop
in bil je skoz naroden. Učitelj je pa bil »non plus ultra«.
Učil je v 4. razredu. On je bil duša domačih konferenc; od
njega smo se vsi tovariši in tovarišice učili. Jaz se mu imam
v marsičem zahvaliti, da sem v svoji šolski praksi storil svojo
dolžnost. Osobito sem si od njega pridobil pravilnejši lep opis
in pravilno postopanje in dobro metodo pri tem tako važnem
predmetu ljudske šole. Nikdar ne bom pozabil, kako bra-
tovsko me je posvaril, ko je pri meni začetniku zapazil silno
pomankljive lep opisne vzorne vaje na šolski tabli in kako
ljubeznivo me je učil pravilnejših črk, boljše metode itd.

V zvezi z njim in tovariši smo delali z veseljem za
šolo in narod, na pr. za čitalnico, za društvo »Šola« (zdaj
»Narodna« šola v Ljubljani), za javno ljudsko slovensko
knjižnico; hodili na slovenske veselice, tabore itd.

Takšno življenje je bilo dve leti v Idriji. V Ljutomeru
je bilo sedem lepih let, v Krškem pa skoro 28 let, o katerih
bom pisal prilično z »mešanim čuvstvom«. Tu je bilo treba
delati meni, slovenskemu učitelju na nemški šoli. Težko je bilo to v soglasje spraviti, vendar je šlo. Ovire
so nastale šele pred kakimi 12 leti. Dobile so kranjske
nemške šole, ki pa imajo razen na Kočevskem največ le
slovenske otroke — krška nemška meščanska šola ima

*) C. kr. deželni predsednik baron Conrad, pri katerem sem bil
takoreč domač učitelj, je baje še napisal k priporočilu: »Persönlich
bekannt.«

**) Bilo je sicer vse učiteljstvo začasno nastavljeno.

komaj vsako drugo leto enega Nemca — nemške okrajne šolske nadzornike, in to ostre, strastne Nemce iz tiste hiše v Ljubljani (realke), ki jo je postavil nemški denarni zavod (Kranjska hranilnica), in v kateri niti za vse slovenske realce ni slovenščina obligaten predmet. Ti nemški inšpektorji: Knappitsch, Proft, Benda, Belar, vsi veliki Nemci in nemškutarji, so dobili tudi mojo šolo in mene v oblast in se z grdenjem mojega postopanja maščevali nad mojimi slovenskimi grehi, kolikor sem jih zakrivil s svojim delovanjem zunaj šole za korist slovenskega naroda. Toda ti nemški mogočnejši mi niso mogli priti do živega, dokler sta bila deželna šolska nadzornika Smolej in Šuman. Pozneje pa se je zgodilo glede moje šole, da so iskali na njej nemških učencev in povpraševali, kako nemške učence slovenščino učim. Drugo delo je bilo, da so mi dali ukor, ker nisem mogel postreči z učenim načrtom naše šole v originalu, ki ga meni ni nihče dal v roke. (Natisniti sem dal pa v 25 letih načrt trikrat po konceptu, ki odgovarja originalu do pičice.) Tretje delo je bilo, da so mene glede metode (a šolo so hvalili) tako počrnili, da je referent (Nemec, hud nemški nacijonalec) predlagal moje upokojenje. Moje priporočbe zoper to je sicer ministrstvo odbilo; vkljub temu pa nastanejo vprašanja, ki jih utegne upravno sodišče rešiti: Ali je zakonito, da mora iti v pokoj učitelj, ki je dokazal z zdravniškim izprijčevalom, da je še zdrav; učitelj, ki se je ponudil (česar mu pa niso ustregli), da gre še enkrat k izpitu? Ali je zakonito, da mu niso odmerili cele pokojnine? Ali je po zakonu, da mu niso osem mesecev šteli za celo leto? Ali je po zakonu, da niso neke stalne remuneracije v pošte v zeli, ko so mu odmerjali pokojnino? Ali niso zakona rušili, ko se je moral poldrugi mesec pred koncem šolskega leta od šole posloviti?

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za konjiški okraj je zborovalo dne 3. maja v Čadramu ob jako izborni udeležbi. — Predsednik pozdravi navzoče, posebno pa g. Ferka, učitelja, gg. Tribnika in Lamuta, oba visokošolca, kot goste. Nato se prečita zapisnik. Tovariša Brumen in Serajnik L. ml. želita, daj bi se predlogi natančneje objavljali, kar se je vzelo na znanje. Kot tretja točka je bilo predavanje tov. Jurka (nadaljevanje). Ko je končal, mu je učiteljstvo burno aplavdiralo in izreklo željo, naj bi priobčil imenovani celo predavanje v kakem listu, kar je predavatelj obljubil. Tudi predavanje tov. Rosensteina (na kaj naj učitelj pazi pri prestopu iz nižjega razreda v višjega), je vsestransko želo obilo pohvale. Razvila se je o tem predavanju živahna debata. Iz vprašalne skrinjice se je rešilo tudi par vprašanj. Za namestnike delegatov za Zavezino zborovanje so se določili gg. Časl, Čuček, Serajnik Beno. Tov. Pleskovič predlaga, naj se vsi predlogi izroče poročevalcema formulirani in napisani, da se izogne na ta način neljubih pomot. — Prihodnje zborovanje se določi v juliju v Stranica. Nato je predsednik zaključil sejo.

Književnost in umetnost.

Književno naznanilo. Prvi in drugi del svoječasno naznanjene štiridelne pesmarice »Šopek šolskih pesmi z nar. in v narodnem duhu zloženimi napevi« sta dotiskana, in pričnem ju razpošiljati takoj, ko prejmem še tudi II. del omenjene pesmarice od tiskarne. (Prvi del je že v mojih rokah.) Razpošiljanje se bo vršilo po onem redu,

kakor so se mi oglašali naročniki. Prosim torej potrpljenja! Pesmaric se je tiskalo samo 200 izvodov nad številom naročnikov. Kdor se še torej ni oglašil, pa si želi te pesemske zbirke, naj mi to blage volje čim najhitreje sporoči, zakaj brez izrečnega naročila ne nameravam pošiljati zbirke nikomur.

V Središču, dne 20. majnika 1906.

Anton Kosi.

„Zvonček“ št. 6 ima naslednjo vsebino: 1.) Pravljica. Borisov. Pesem. 2.) V slovo. Sokolov. Pesem. 3.) Očtov list. Ivo Trošt. Povest. 4.) Rajske ptice. Lad. Ogorek. Prirodopisni spis s podobo. 5.) O čudnem plesu. Juraj Pangrac. Narodna pripovedka. 6.) O Krištanci, ki je na praznik sv. Marjete spravljala seno. Juraj Pangrac. Narodna pripovedka. 7.) V šolo. E. Gangl. Pesem s podobo. 8.) Moj, moj oče! Andrej Rapè. Povest. 9.) Vesela godba. Podoba. 10.) Težka pot. Kompoljski. Povest. 11.) Igrišče. I. B. Zabavni spis. 12.) Pouk in zabava.

Popotnik. Letnik XXVII. Štev. 5. Dragotin Pribil nadaljuje svoj temeljiti članek o »Obiteljskih večerih« ter govori v tej številki o načinih stikov med šolo in domom in o tozadevnih pedagoških poizkusih in nasvetih. — Potem čitamo nadaljevanje Heričevega, zadnjič začetega članka »O bistvu, pomenu in važnosti Kernovega določnega glagola«. — Josip Brinar prijavlja konec svoje razprave »O reklih in njih uporabi v šoli«. — Zanimivo je nadaljevanje Kocbekovega in Neratovega poročila »S I. mednarodnega kongresa za šolsko higijeno v Norimberku l. 1904.« — V »Književnem poročilu« je natisnjena ocena »Učnih slik«, ki jih je izdala Slovenska Šolska Matica. — Polne ironije in sarkazma so tri slike, ki jih prijavlja J. R-r pod skupnim naslovom »Iz perspektive«. Zadnja je celo — hud tobak! — »Razgled« je bogato založen. V celoti je tudi ta »Popotnikova« številka lepo izpričevalo trudoljubivosti in temeljitosti sotrudnikov in urednika.

Ljudmila Poljanec: Poezije. Založil L. Schwentner. V Ljubljani 1906. Str. 120. Cena broširani izvod 2 K, po pošti 2 K 10 h, elegantno vezan 3 K, po pošti 3 K 10 h. — O teh lepih »Poezijah« izpregovorimo še obširneje.

Vestnik.

Kako sodi Jaklič o našem delu, smo povedali zadnjič. Danes povemo, kako sodbo goji dalmatinsko učiteljstvo. »Učiteljski Glas«, glasilo »Saveza dalmatinskih učitelja«, priobčuje v zadnji številki to-le kratko notico: »Nama na izgled. Kako čitamo u odličnom »Učiteljskom Tovarišu«, naša slovenska braća, učitelji u Kranjskoj, živo rade i naprednju na korist svoga stališća i naroda. Skoro su imali zbor u Ljubljani, na kojem je odlučeno, da se osnuje »Učiteljsko štamparsko društvo«. Pravila su već pregledana i potvrgjena, te podnešena vlasti na odobrenje. Osim raznih koristnih ustanova, oni imaju još i svoj vlastiti novčani zavod, kao registrovanu zadrugu s ograničenim jamstvom. Do konca mjeseca travnja t. g. promet je Zadruga iznašao u novcu 67.413 K. O ovoj korisnoj ustanovi naše srodne braće i kolega, mi ćemo skoro opširnije progovoriti, eda se njeno blagotvorno djelovanje protegne i na naš kraj.« — Kdor ni popolnoma prevzet od politiške strasti, mu ne bo težko uganiti, čigava sodba je prava.

Naši listi. Na »Zavezini« skupščini smo izvedeli, da so naši listi provzročili 2576 K 33 h izgube, tako da je čistega imetja namesto 3997 K 34 h samo 1421 K 1 h. »Popotnik« ima dolga »Zvezni tiskarni« 1030 K 83 h. Pri »Učiteljskem Tovarišu« se je moralo samo za lansko leto odpisati zaradi izgube 2267 K 61 h. Tiska se »Učit. Tov.« v 841 izvodih, a plačujočih naročnikov je le 788. »Popotnik« ima 751 plačujočih naročnikov, a tiska se ga 925 izvodov. »Zvonček« se tiska v 1400 izvodih, med temi je plačujočih naročnikov 1079. Edini ta list je bil aktiven s 727 K 36 h.

Otvoritev trgovine. Soproga vrlega našega tovariša Hinko Likarja je otvorila trgovino s šleskim suknom. Držeč se gesla »Svoji k svojim«, priporočamo cenjenim kolegom, da omenjeno trgovino po možnosti podpirajo in to tembolj, ker smo prepričani, da se imenovana trgovka tudi naših učiteljskih društev spomni. S tem opozarjamo obenem na inserat v tej številki.

Javno ljudsko knjižnico ustanovi pevsko društvo »Adrija« v Barkovljah pri Trstu.

Razgled po šolskem svetu.

— „Hrvatski pedagoški književni zbor“ v Zagrebu je izbral na zadnji skupščini s triletno funkcijsko dobo za predsednika Stjepana Basarička, za tajnika Josipa Kirina in za blagajnika Josipa Klobučarja, torej trojico mnogozaslužnih prvorcev bratskega hrvaškega učiteljstva.

— **Dobrohotnost vlade v Bosni.** Bosanska vlada je tudi letos oddala tri prosta mesta v kopališču Ilidže za c. kr. uradnike iz Dalmacije. Popolnoma je prezrla učiteljstvo, dasi ima prav to mnogo zaslug, da je to kopališče zaslovelo. Povsod dele dobrote z dvojno mero. Učiteljstvu je vedno določena tista, ki je — prazna.

Listnica uredništva.

Današnje poročilo o »Zavezini« skupščini nam je vzelo toliko prostora, da smo morali obilico drugega gradiva odložiti tako v uredniškem kakor v inseratnem delu do prihodnjic. Prosimo potrpljenja! Vse pride polagoma na vrsto.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

St. 1290.

Kranjsko.

Na štirirazredni ljudski šoli v Sodražici je popolniti stalno, oziroma začasno učno mesto.

Pravilno opremljene prošnje naj se semkaj vlagajo do dne 29. junija 1906.

Prosilci, ki v kranjski javni službi še niso stalno nameščeni, morajo z državnnozdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za službovanje.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevju, dne 21. maja 1906.

Št. 1198.

Na enorazredni ljudski šoli na Erzeltu se razpisuje s tem učno mesto v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 29. junija 1906.

Prosilci, kateri v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državnnozdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okr. šolski svet v Pistojni, dne 28. maja 1906.

Št. 671.

V litijem okraju se razpisuje učno, oziroma voditeljsko mesto na enorazrednici v Doleh v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj podpisanim potom do dne 23. junija 1906.

Prosilci za stalno nameščenje, kateri v kranjski javni službi še niso stalno nameščeni, morajo z državnnozdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okr. šol. svet v Litiji, dne 25. maja 1906.

Št. 764.

Štajersko.

V političnem okraju Celje se sledeče službe učiteljev, oziroma učiteljic s pričetkom zimskega tečaja popolnijo:

1.) Dvoje mest okr. pomožnih učiteljev in sicer: eno mesto definitivno, eno pa provizorično, za politični okraj Celje s plačo po I. krajnem razredu;

2.) na 4 razredni ljudski šoli v Petrovčah (III. krajni razred) eno mesto učitelja oziroma učiteljice;

3.) na 3 razredni ljudski šoli na Frankolovem (III. krajni razred) eno mesto učitelja, oziroma učiteljice (dobi eno sobo proti plačanju stanarine 3 K na mesec);

4.) na šolski podružnici spadajoči k ljudski šoli Št. Juriju ob Taboru na Ojstrici (III. krajni razred) mesto učitelja s prostim stanovanjem (eno sobo);

5.) na dvorazredni ljudski šoli pri Sv. Štefanu (III. krajni razred) mesto nadučitelja;

6.) na 3 razredni ljudski šoli v Zibiki in na 4 razredni pri Sv. Vidu pri Grobelnem (III. krajni razred) po eno mesto učitelja oziroma učiteljice;

7.) na 5 razredni deški šoli v Trbovljah-Vode (krajni šolski svet Trbovlje, II. krajni razred) eno mesto učitelja;

8.) na 3 razredni nemški ljudski šoli v Laškem trgu (II. kr. razr.), eno mesto učitelja, s prostim stanovanjem in kurivom.

Prošnjiki za te službe imajo pravilno opremljene prošnje vložiti predpisanim uradnim potom do dne 30. junija 1906 pri dotičnem krajnem šolskem svetu (za mesta pomožnih učiteljev pa pri okrajnem šolskem svetu v Celju).

Okrajni šolski svet v Celju, dne 24. maja 1906.

Naznanilo otvoritve.

Cenjenemu učiteljstvu naznanjam, da sem otvorila

trgovino s trpežnim in finim šleskim suknom.

V nadi, da me cenjeno učiteljstvo podpira s svojimi naročili, zatrjujem istemu, da mi bo prva skrb, da postrežem vsakomur z najboljšim blagom po najnižjih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Ludovika Likarjeva

trgovka s suknom.

Grahovo pri Rakeku na Notranjskem.

N. B. Vzorci se pošiljajo franko.

Šolske tiskovine

priporoča

tiskarna **J. BLASNIKA** naslednikov
v **Ljubljani**.

Šolske tiskovine

odobrene po dež. šolskem svetu

ter vse tiskovine za obrtne nadaljevalne šole po naj-novejših predpisih priporoča trdka

Dragotin Hribar v Ljubljani.